

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

10. března 2022 *

„Řízení o předběžné otázce – Právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států – Článek 21 SFEU – Směrnice 2004/38/ES – Článek 7 odst. 1 písm. b) a článek 16 – Dítě, které je státním příslušníkem členského státu a pobývá v jiném členském státě – Právo pobytu odvozené od rodiče, který o toto dítě skutečně pečuje – Požadavek komplexního zdravotního pojištění – Dítě s právem trvalého pobytu po část dotčených období“

Ve věci C-247/20,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Social Security Appeal Tribunal (Northern Ireland) (odvolací soud pro věci sociálního zabezpečení, Severní Irsko, Spojené království) ze dne 11. března 2020, došlým Soudnímu dvoru dne 7. dubna 2020, v řízení

VI

proti

The Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení E. Regan, předseda senátu, C. Lycourgos, předseda čtvrtého senátu, I. Jarukaitis, M. Ilešič (zpravodaj) a A. Kumin, soudci,

generální advokát: G. Hogan,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za VI původně R. Drabblem, QC, a M. Blackem, solicitor, poté R. Drabblem, QC, jakož i par C. Rothwell a S. Park, solicitors,
- za norskou vládu království K. Moe Winther, L. Furuholmen a T. Hostvedt Aarthun, jakož i T. Midttun Tobiassenem, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: angličtina.

– za Evropskou komisi E. Montaguti a J. Tomkinem, jako zmocněnci,
po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 30. září 2021,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 21 SFEU, jakož i článků 7 a 16 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77, Zvl. vyd. 05/05, s. 46 a oprava Úř. věst. 2004, L 229, s. 35).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi VI a Her Majesty's Revenue & Customs (daňová a celní správa Spojeného království) (dále jen „HMRC“) ve věci práva VI pobývat ve Spojeném království v období od 1. května 2006 do 20. srpna 2006 a od 18. srpna 2014 do 25. září 2016 a čerpat za toto období slevu na dani na vyživované dítě a příspěvek na dítě.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 2004/38

- 3 Body 1, 2, 10 a 18 odůvodnění směrnice 2004/38 znějí takto:
 - „(1) Občanství Unie přiznává každému občanu Unie základní a osobní právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvě a v opatřeních přijatých k jejímu provedení.
 - (2) Volný pohyb osob představuje jednu ze základních svobod vnitřního trhu, který zahrnuje prostor bez vnitřních hranic, ve kterém je v souladu se Smlouvou zajištěna tato svoboda.

[...]

- (10) Při výkonu svého práva pobytu by se však osoby v počáteční fázi svého pobytu neměly stát nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu. Proto by právo pobytu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků delší než tři měsíce mělo podléhat určitým podmínkám.

[...]

- (18) Aby se trvalý pobyt stal opravdovým prostředkem integrace do společnosti hostitelského členského státu, ve kterém občan Unie žije, nemělo by být již jednou nabyté právo trvalého pobytu svázáno s žádnými dalšími podmínkami.“

4 Podle svého čl. 1 písm. a) a b) se směrnice 2004/38 týká podmínek výkonu práva volného pohybu a pobytu na území členských států občany Unie a jejich rodinnými příslušníky, jakož i právo trvalého pobytu v členských státech.

5 Článek 2 této směrnice, nadepsaný „Definice“, stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

- 1) ‚občanem Unie‘ osoba, která je státním příslušníkem některého členského státu;
- 2) ‚rodinným příslušníkem‘:
 - a) manžel nebo manželka;
 - b) partner, se kterým občan Unie uzavřel registrované partnerství na základě právních předpisů členského státu, zachází-li právní řád hostitelského členského státu s registrovaným partnerstvím jako s manželstvím, v souladu s podmínkami stanovenými souvisejícími právními předpisy hostitelského členského státu;
 - c) potomci v přímé linii, kteří jsou mladší 21 let nebo jsou vyživovanými osobami, a takoví potomci manžela či manželky nebo partnera či partnerky stanovení v písmenu b);
 - d) předci v přímé linii, kteří jsou vyživovanými osobami, a takoví předci manžela či manželky nebo partnera či partnerky stanovení v písmenu b);

[...]“

6 Kapitola III uvedené směrnice obsahuje v člancích 6 až 15 ustanovení týkající se práva pobytu.

7 Článek 7 téže směrnice, nadepsaný „Právo pobytu po dobu delší než tři měsíce“, v odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Všichni občané Unie mají právo pobytu na území jiného členského státu po dobu delší než tři měsíce, pokud:

- a) jsou v hostitelském členském státě zaměstnanými osobami nebo osobami samostatně výdělečně činnými; nebo
- b) mají pro sebe a své rodinné příslušníky dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu, a jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika; nebo
- c) – jsou zapsáni u soukromého či veřejného subjektu, akreditovaného nebo financovaného hostitelským členským státem v souladu s jeho právními předpisy nebo správní praxí z prvotního důvodu studia, včetně odborné přípravy, a
– jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika, a prohlášením nebo jiným podobným prostředkem podle své volby ujistí příslušný vnitrostátní orgán, že mají dostatečné prostředky pro sebe a své rodinné příslušníky, aby se po dobu jejich pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu; nebo
- d) jsou rodinnými příslušníky doprovázejícími nebo následujícími občana Unie, který splňuje podmínky uvedené v písmenech a), b) nebo c).

2. Právo pobytu stanovené v odstavci 1 se vztahuje rovněž na rodinné příslušníky doprovázející nebo následující v hostitelském členském státě občana Unie, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu, za předpokladu, že tento občan Unie splňuje podmínky stanovené v odst. 1 písm. a), b) nebo c).“

- 8 Článek 12 směrnice 2004/38, nadepsaný „Zachování práva pobytu rodinných příslušníků v případě smrti nebo odjezdu občana Unie“, ve svém odstavci 2 druhém pododstavci stanoví:

„Právo pobytu dotýčných osob, které nezískaly právo trvalého pobytu, je podmíněno prokázáním skutečnosti, že jsou zaměstnanými osobami nebo osobami samostatně výdělečně činnými nebo že mají pro sebe a své rodinné příslušníky dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu, a jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika, nebo již jsou v hostitelském členském státě považováni za rodinné příslušníky osoby splňující tyto požadavky. [...]“

- 9 Článek 14 této směrnice, nadepsaný „Zachování práva pobytu“, v odst. 2 prvním pododstavci stanoví:

„Občanům Unie a jejich rodinným příslušníkům náleží právo pobytu stanovené v člancích 7, 12 a 13, dokud splňují podmínky uvedených ustanovení.“

- 10 Kapitola IV uvedené směrnice obsahuje v člancích 16 až 21 ustanovení upravující právo trvalého pobytu.

- 11 V oddíle I směrnice 2004/38, nadepsaném „Způsobilost“, je obsažen článek 16, který v odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Právo trvalého pobytu v hostitelském členském státě mají občané Unie, kteří tam nepřetržitě legálně pobývají po dobu pěti let. Toto právo není vázáno na splnění podmínek stanovených v kapitole III.

2. Odstavec 1 se vztahuje rovněž na rodinné příslušníky, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu a s občanem Unie v hostitelském členském státě nepřetržitě legálně pobývají po dobu pěti let.“

Nariadení (EU) č. 492/2011

- 12 Bod 1 odůvodnění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie (Úř. věst. 2011, L 141, s. 1) zní takto:

„Nařízení Rady (EHS) č. 1612/68 ze dne 15. října 1968 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství [(Úř. věst. 1968, L 257, s. 2, Zvl. vyd. 05/01, s. 15),] bylo několikrát podstatně změněno. Z důvodu srozumitelnosti a přehlednosti by mělo být uvedené nařízení kodifikováno.“

- 13 Článek 10 nařízení č. 492/2011, odpovídající článku 12 nařízení č. 1612/68, stanoví:

„Děti státního příslušníka členského státu, který je nebo byl zaměstnán na území jiného členského státu, mají přístup k obecnému, učňovskému a odbornému vzdělání za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu, pokud tyto děti mají bydliště na jeho území.

Členské státy podporují podněty umožňující těmto dětem získávat uvedené vzdělání za co nejlepších podmínek.“

Dohoda o vystoupení

- 14 Rozhodnutím (EU) 2020/135 ze dne 30. ledna 2020 o uzavření Dohody o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii (ESAE) (Úř. věst. 2020, L 29, s. 1) schválila Rada Evropské unie jménem Evropské unie a ESAE tuto dohodu (Úř. věst. 2020, L 29, s. 7, dále jen „dohoda o vystoupení“), která byla připojena k tomuto rozhodnutí.
- 15 Článek 86 dohody o vystoupení, nadepsaný „Věci projednávané Soudním dvorem Evropské unie“, v odstavcích 2 a 3 uvádí:
- „2. Soudní dvůr Evropské unie má i nadále pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se žádostí, které byly před koncem přechodného období předloženy soudy Spojeného království.
3. Pro účely této kapitoly se řízení před Soudním dvorem Evropské unie považuje za zahájené [...] v okamžiku, kdy byl dokument zahajující řízení zaevidován soudní kanceláří Soudního dvora [...]“
- 16 Článek 89 odst. 1 dohody o vystoupení stanoví:
- „Rozsudky a usnesení Soudního dvora Evropské unie vydané před koncem přechodného období, jakož i rozsudky a usnesení, které byly vydány po skončení přechodného období v řízeních uvedených v článcích 86 a 87, jsou pro Spojené království a ve Spojeném království závazné v celém svém rozsahu.“
- 17 V souladu s článkem 126 dohody o vystoupení bylo přechodné období zahájeno ke dni vstupu této dohody v platnost, tedy dne 1. února 2020, a uplynulo dne 31. prosince 2020.

Právo Spojeného království

- 18 Směrnice 2004/38 byla do práva Spojeného království provedena Immigration (European Economic Area) Regulations 2006 [nařízení o imigraci (Evropský hospodářský prostor) z roku 2006, dále jen „nařízení o imigraci z roku 2006“], která byla následně konsolidována Immigration (European Economic Area) Regulations 2016 [nařízení o imigraci (Evropský hospodářský prostor) z roku 2016, dále jen „nařízení o imigraci z roku 2016“].
- 19 Článek 4 odst. 1 nařízení o imigraci z roku 2016 definuje jednotlivé kategorie občanů Unie uvedené v čl. 7 odst. 1 písm. a) až c) směrnice 2004/38, a sice kategorie zaměstnaných osob, osob samostatně výdělečně činných, osob samostatně výdělečně činných, soběstačných osob a studentů. Tento čl. 4 odst. 1 písm. c) definuje „soběstačnou osobu“ jako osobu, která má dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestala zátěží pro systém sociální pomoci Spojeného království a která má komplexní zdravotní pojištění ve Spojeném království.

- 20 Článek 4 odst. 3 nařízení o imigraci z roku 2016 upřesňuje, pokud jde o rodinné příslušníky soběstačné osoby, jejichž právo pobytu závisí na právu pobytu této osoby, že požadavek mít komplexní zdravotní pojištění ve Spojeném království, je splněn pouze tehdy, pokud se toto pojištění vztahuje jak na uvedenou osobu, tak na její rodinné příslušníky.
- 21 Článek 6 odst. 1 nařízení o imigraci z roku 2016 definuje pojem „kvalifikované osoby“ pro účely tohoto nařízení. Podle tohoto čl. 6 odst. 1 písm. d) zahrnuje pojem „kvalifikovaná osoba“ soběstačné osoby ve smyslu čl. 4 odst. 1 písm. c) uvedeného nařízení.
- 22 Podle čl. 14 odst. 1 nařízení o imigraci z roku 2016 má kvalifikovaná osoba právo pobývat ve Spojeném království po dobu, po kterou zůstane kvalifikovaná.
- 23 Podle čl. 15 odst. 1 písm. a) nařízení o imigraci z roku 2016 má státní příslušník Evropského hospodářského prostoru (EHP), který pobýval ve Spojeném království v souladu s tímto nařízením nepřetržitě po dobu pěti let, právo trvalého pobytu. Podle tohoto článku 15 odst. 1 písm. b) totéž platí pro rodinného příslušníka státního příslušníka EHP, který sám nemá státní příslušnost členského státu, ale který pobýval ve Spojeném království společně s tímto státním příslušníkem v souladu s uvedeným nařízením nepřetržitě po dobu pěti let.
- 24 Článek 16 nařízení o imigraci z roku 2016, který odpovídá článku 15a nařízení o imigraci z roku 2006, stanoví podmínky, za kterých může být určitá osoba uznána za osobu požívající odvozeného práva pobytu ve Spojeném království. Podle čl. 16 odst. 1 a 2 nařízení o přistěhovalectví z roku 2016 osoba, která primárně pečuje o státního příslušníka EHP, který má bydliště ve Spojeném království a odvozené právo pobytu v tomto státě, pokud je dotčený státní příslušník EHP mladší 18 let, pobývá ve Spojeném království jako soběstačná osoba a nemohl by zůstat ve Spojeném království, pokud by uvedená osoba opustila Spojené království na dobu neurčitou.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 25 VI je pákistánskou státní příslušnicí pobývající se svým manželem, rovněž pákistánským státním příslušníkem, a jejich čtyřmi dětmi v Severním Irsku (Spojené království). V roce 2004 se jim tam narodil syn, který má irskou státní příslušnost.
- 26 VI a její manžel mají dostatečné prostředky k pokrytí svých potřeb, jakož i potřeb jejich rodinných příslušníků. Konkrétně manžel VI pracoval a byl daňovým poplatníkem během všech období dotčených v původním řízení. VI, která se především starala o jejich děti, pracuje a je daňovým poplatníkem od dubna 2016.
- 27 Mezi účastníky původního řízení je nesporné, že minimálně v období od 17. srpna 2006 do 16. srpna 2014 měly VI a její rodina komplexní zdravotní pojištění, a že VI v důsledku toho požívala na základě čl. 15a odst. 1 a 2 nařízení o imigraci z roku 2006 odvozeného práva pobytu jakožto osoba, která poskytuje hlavní péči dítěti, které je státním příslušníkem EHP a které je „soběstačné“.
- 28 Mezi uvedenými účastníky řízení je rovněž nesporné, že syn VI získal z důvodu svého legálního pobytu na území Spojeného království po nepřetržitou dobu pěti let právo trvalého pobytu ve Spojeném království.

- 29 Účastníci původního řízení se naproti tomu rozcházejí v otázce nároku VI na slevu na dani na dítě a na přídavek na dítě, pokud jde o období od 1. května 2006 do 20. srpna 2006 a od 18. srpna 2014 do 25. září 2016. Obě žaloby týkající se sporů dotčených v původním řízení projednávaných před předkládajícím soudem byly tímto soudem spojeny pro účely projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce z důvodu, že mají stejný předmět, a sice právo pobytu ve Spojeném království během dotčených období.
- 30 Podle HMRC totiž takové právo není dáno, jelikož VI nebyla během uvedených období kryta komplexním zdravotním pojištěním. V důsledku toho se na ni nemohla vztahovat ani sleva na dani na vyživované dítě, ani přídavek na dítě. HMRC však nyní uznává, že případně obdržená nadměrná částka nemůže být od VI vymáhána, neboť nezkreslila žádné podstatné skutečnosti ani takové skutečnosti neopomněla uvést.
- 31 Za těchto podmínek se Social Security Appeal Tribunal (Northern Ireland) (odvolací soud pro věci sociálního zabezpečení, Severní Irsko, Spojené království) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1. Musí mít dítě s trvalým pobytem v [EHP] komplexní zdravotní pojištění za účelem zachování práva na pobyt, jak by tomu bylo v případě soběstačné osoby podle čl. 4 odst. 1 nařízení o imigraci z roku 2016?
2. Je požadavek podle čl. 4 odst. 3 písm. b) [nařízení o imigraci z roku 2016], podle kterého je kritérium komplexního zdravotního pojištění ve Spojeném království splněno, pokud se jedná o studenta nebo soběstačnou osobu, uvedené v čl. 16 odst. 2 písm. b) bod ii) nařízení o imigraci z roku 2016, pouze tehdy, pokud se takové pojištění vztahuje na tuto osobu a všechny dotčené členy její rodiny, v rozporu s unijním právem ve světle čl. 7 odst. 1 směrnice 2004/38 a bodu 70 rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 23. února 2010 ve věci Teixeira (C-480/08, EU:C:2010:83)?
3. Považují se v návaznosti na bod 53 rozsudku Ahmad v. Secretary of State for the Home Department [2014] EWCA Civ 988, platné vzájemné dohody o společném prostoru cestování týkající se krytí zdravotního pojištění mezi Spojeným královstvím a Irskou republikou za ‚vzájemné dohody‘, a představují proto komplexní zdravotní pojištění ve smyslu čl. 4 odst. 1 nařízení o imigraci z roku 2016?“

K příslušnosti Soudního dvora

- 32 Podle ustálené judikatury Soudnímu dvoru přísluší, aby za účelem ověření vlastní pravomoci přezkoumal podmínky, za kterých se na něj vnitrostátní soud obrátil (rozsudek ze dne 15. července 2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, bod 45 a citovaná judikatura).
- 33 V tomto ohledu z čl. 19 odst. 3 písm. b) SEU a čl. 267 prvního pododstavce SFEU vyplývá, že Soudní dvůr má pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se výkladu unijního práva nebo platnosti aktů přijatých unijními orgány. Článek 267 druhý pododstavec tohoto článku v podstatě upřesňuje, že vyvstane-li otázka, která může být předmětem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci projednávané před soudem členského státu, může tento soud, považuje-li rozhodnutí o této otázce za nezbytné k vynesení rozsudku, požádat Soudní dvůr o rozhodnutí o této otázce.

- 34 V projednávaném případě Spojené království dne 1. února 2020, tedy dne, kdy vstoupila dohoda o vystoupení Spojeného království v platnost, vystoupilo z Unie, a stalo se tak třetím státem. Z toho vyplývá, že soudy tohoto státu již nemohou být od tohoto data považovány za soudy členského státu.
- 35 Tato dohoda však v článku 126 stanoví přechodné období od data vstupu uvedené dohody v platnost, tedy od 1. února 2020, do 31. prosince 2020. Článek 127 této dohody stanoví, že v průběhu tohoto období, není-li v této dohodě stanoveno jinak, se na Spojené království a ve Spojeném království použije právo Unie, které má stejné právní účinky jako v Unii a jejích členských státech a vykládá se a používá v souladu se stejnými metodami a obecnými zásadami, jako jsou metody a obecné zásady použitelné v Unii.
- 36 Článek 86 dohody o vystoupení ve svém odstavci 2 rovněž stanoví, že Soudní dvůr má i nadále pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se žádostí, které byly před koncem přechodného období předloženy soudy Spojeného království. Z odstavce 3 tohoto článku kromě toho vyplývá, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se považuje za předloženou ve smyslu odstavce 2 ke dni, kdy byl dokument zahajující řízení zaevidován soudní kanceláří Soudního dvora.
- 37 Projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla Soudnímu dvoru předložena soudem Spojeného království dne 7. dubna 2020, tedy před koncem přechodného období, v rámci sporů dotčených v původním řízení týkajících se práva VI pobývat ve Spojeném království během období od 1. května 2006 do 20. srpna 2006, jakož i od 18. srpna 2014 do 25. září 2016 a nároku na slevu na dani na vyživované dítě, jakož i přídavek na dítě v těchto obdobích.
- 38 Z toho zaprvé vyplývá, že situace dotčená ve věci v původním řízení se týká období před tím, než Spojené království vystoupilo z Unie, a před uplynutím přechodného období, a spadá tedy do časové působnosti unijního práva. Zadruhé má Soudní dvůr pravomoc rozhodnout o žádosti předkládajícího soudu o rozhodnutí o předběžné otázce na základě čl. 86 odst. 2 této dohody v rozsahu, v němž tato žádost směřuje k získání výkladu unijního práva.

K návrhu na zrychlené řízení

- 39 Předkládající soud rovněž požádal Soudní dvůr, aby o této věci rozhodl ve zrychleném řízení podle článku 105 jednacího řádu Soudního dvora. I když tento soud sám tuto žádost neodůvodnil, z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že tato žádost byla předložena v návaznosti na žádost podanou v tomto smyslu ze strany VI a že posledně uvedená odůvodnila nezbytnost použití tohoto řízení zaprvé uplynutím přechodného období, které bylo stanoveno dohodou o vystoupení, dne 31. prosince 2020, po němž bude splnění povinností vyplývajících z rozsudku Soudního dvora obtížnější, zadruhé skutečností, že HMRC se stále snaží získat od ní zpět částky, které podle ní byly vyplaceny neoprávněně jako sleva na dani na vyživované dítě, a zatřetí skutečností, že VI od října 2016 nepobírá sociální dávky, na které má dle svého tvrzení nárok.
- 40 Článek 105 odst. 1 jednacího řádu stanoví, že předseda Soudního dvora může k žádosti předkládajícího soudu, nebo výjimečně i bez návrhu, po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta rozhodnout o projednání předběžné otázky ve zrychleném řízení, pokud povaha věci vyžaduje, aby byla projednána bez zbytečného odkladu.

- 41 V tomto ohledu je nutno připomenout, že takové zrychlené řízení představuje procesní nástroj, který má reagovat na mimořádně naléhavé situace (rozsudek ze dne 21. prosince 2021, Randstad Italia, C-497/20, EU:C:2021:1037, bod 37 a citovaná judikatura).
- 42 V projednávaném případě předseda Soudního dvora po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta rozhodnutím ze dne 20. července 2020 zamítl žádost o projednání této věci ve zrychleném řízení.
- 43 Pokud jde zaprvé o argument vycházející z uplynutí přechodného období stanoveného dohodou o vystoupení, z čl. 89 odst. 1 této dohody ve spojení s jejím čl. 86 odst. 2 vyplývá, že předběžná rozhodnutí, která Soudní dvůr vydá po skončení přechodného období na žádost soudu Spojeného království předloženou před koncem tohoto období, jsou pro Spojené království a ve Spojeném království závazná v celém svém rozsahu.
- 44 Pokud jde zadruhé o argument vycházející ze skutečnosti, že se HMRC stále snaží získat od ní zpět částky, které podle ní byly vyplaceny neoprávněně jako sleva na dani na vyživované dítě, ze skutkových zjištění učiněných předkládajícím soudem, který je jako jediný v tomto ohledu příslušný, v jeho žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, shrnutých v bodě 30 tohoto rozsudku, vyplývá, že HMRC nyní připouští, že částka případného přeplatku nemůže být od VI vymáhána, neboť nikdy nezkreslila žádné podstatné skutečnosti ani takové skutečnosti neopomněla.
- 45 Zatřetí, pokud jde o skutečnost, že od října 2016 nemá VI nárok na sociální dávky, na které má podle svého tvrzení nárok, je třeba konstatovat, že i v případě, že by soudní rozhodnutí ve sporech dotčených v původních řízeních, která se týkají období před tímto datem, měla zakládat povinnost HMRC uskutečnit vyplácení těchto dávek i za období následující po tomto datu, ze spisu předloženého Soudnímu dvoru nevyplývá, že by nevyplácení uvedených dávek vystavilo VI a její rodinu situaci hmotné nouze, což by mohlo odůvodnit použití zrychleného řízení (viz v tomto ohledu rozsudek ze dne 15. července 2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, bod 44). Avšak pouhý zájem jednotlivců, ať je jakkoli důležitý a legitimní, na tom, aby byl rozsah práv, která odvozují z unijního práva, určen co nejrychleji, ani ekonomicky nebo sociálně citlivá povaha případu samy o sobě neznamenají nutnost zrychleného projednání ve smyslu čl. 105 odst. 1 jednacího řádu (v tomto smyslu viz usnesení ze dne 26. listopadu 2020, DSK Bank a FrontEx International, C 807/19, EU:C:2020:967, bod 38).
- 46 Za těchto podmínek se s ohledem na informace poskytnuté Soudnímu dvoru nejeví, že by projednávaná věc byla natolik naléhavá, že by bylo odůvodněné se výjimečně odchýlit od běžných procesních pravidel použitelných v oblasti řízení o předběžné otázce.

K předběžným otázkám

Úvodní poznámky

- 47 Je třeba připomenout, že systém spolupráce zavedený článkem 267 SFEU je založen na jasné dělbě funkcí mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem. V rámci řízení zahajovaného na základě tohoto článku přísluší výklad vnitrostátních ustanovení soudům členských států, a nikoli Soudnímu dvoru, a Soudnímu dvoru nepřisluší, aby se vyjadřoval ke slučitelnosti norem vnitrostátního práva s ustanoveními práva unijního. Soudní dvůr má naproti tomu pravomoc

k tomu, aby vnitrostátnímu soudu poskytl veškeré poznatky k výkladu unijního práva, které mu umožní posoudit slučitelnost norem vnitrostátního práva s unijním právem (rozsudek ze dne 18. listopadu 2020, Syndicat CFTC, C-463/19, EU:C:2020:932, bod 29 a citovaná judikatura).

- 48 Kromě toho Soudnímu dvoru přísluší, aby v rámci tohoto postupu spolupráce poskytl vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen. Z tohoto hlediska je na Soudním dvoru, aby případně přeformuloval otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 15. července 2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, bod 61 a citovaná judikatura). V tomto ohledu přísluší Soudnímu dvoru, aby ze všech poznatků předložených vnitrostátním soudem, zejména z odůvodnění předkládacího rozhodnutí, vytěžil ty prvky unijního práva, které je s přihlédnutím k předmětu sporu třeba vyložit (rozsudek ze dne 13. září 2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, bod 34 a citovaná judikatura).
- 49 V projednávaném případě z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že mezi účastníky původního řízení je nesporné, že VI má dostatečné prostředky k pokrytí svých potřeb, jakož i potřeb svého syna, občana Unie narozeného v roce 2004, a že přinejmenším v období od 17. srpna 2006 do 16. srpna 2014 měli komplexní zdravotní pojištění. Z toho plyne, že syn VI a ona sama, jakožto rodič, který o toto dítě skutečně pečuje, požívali během tohoto období práva pobytu ve Spojeném království podle čl. 21 odst. 1 SFEU a čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38 (obdobně viz rozsudky ze dne 19. října 2004, Zhu a Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, body 42 až 47, jakož i ze dne 13. září 2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, body 41 až 53).
- 50 Syn VI, který tak legálně pobýval ve Spojeném království po nepřerušenou dobu delší než pět let, získal nejpozději dne 17. srpna 2011 právo trvalého pobytu v tomto státě na základě čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38.
- 51 Spory v původním řízení se týkají nároku VI na přiznání slevy na dani na vyživované dítě a přídavek na dítě na jedné straně za období před 17. srpnem 2006, během něhož její syn ještě neměl právo trvalého pobytu ve Spojeném království na základě čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38, a na druhé straně za období po 16. srpnu 2014, během něhož měl takový nárok. Podle HMRC nemůže mít VI za tyto doby nárok na slevu na dani na vyživované dítě ani na přídavek na dítě z toho důvodu, že během uvedených období nebyla kryta komplexním zdravotním pojištěním, a tudíž neměla odvozené právo pobytu ve Spojeném království.
- 52 Těmito otázkami se tak předkládající soud snaží zjistit, v jakém rozsahu se požadavek na komplexní zdravotní pojištění v hostitelském členském státě stanovený v čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38 vztahoval na VI a jejího syna během týchž období, a případně zda pojistné krytí, které měli k dispozici, bylo dostatečné ke splnění tohoto požadavku. Otázky je tedy třeba přeformulovat v tomto smyslu.

K první otázce

- 53 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být článek 21 SFEU a čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38 vykládány v tom smyslu, že dítě, které je občanem Unie a které získalo právo trvalého pobytu, a rodič, který o něj skutečně pečuje, musejí mít komplexní zdravotní pojištění ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. b) této směrnice, aby si zachovali své právo pobytu v hostitelském státě.

- 54 Pokud jde o toto dítě, které je občanem Unie, je třeba uvést, že čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38 výslovně stanoví, že právo trvalého pobytu, které mají občané Unie, kteří na území hostitelského členského státu nepřetržitě legálně pobývají po dobu pěti let, „není vázáno na splnění podmínek stanovených v kapitole III“. Toto právo tedy mimo jiné nepodléhá podmínkám stanoveným v čl. 7 odst. 1 písm. b) této směrnice, mít pro sebe a svou rodinu dostatečné prostředky, jakož i komplexní zdravotní pojištění.
- 55 Bod 18 odůvodnění v tomto ohledu uvádí, že „[a]by se trvalý pobyt stal opravdovým prostředkem integrace do společnosti hostitelského členského státu, ve kterém občan Unie žije, nemělo by být již jednou nabyté právo trvalého pobytu svázáno s žádnými dalšími podmínkami.“
- 56 Pokud jde o rodiče, který je státním příslušníkem třetího státu a který skutečně pečuje o uvedené dítě, je třeba uvést, že čl. 16 odst. 2 směrnice 2004/38, podle kterého se odstavec 1 tohoto článku vztahuje rovněž na rodinné příslušníky, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu a s občanem Unie v hostitelském členském státě nepřetržitě legálně pobývají po dobu pěti let, se na situaci takového rodiče nepoužije.
- 57 Jak totiž vyplývá z čl. 2 bodu 2 směrnice 2004/38, pojem „rodinný příslušník“ ve smyslu této směrnice je omezen, pokud jde o příbuzné občana Unie, na „předky v přímé linii, kteří jsou vyživovanými osobami“. V důsledku toho, je-li nezletilý občan Unie závislý na svém rodiči, který je státním příslušníkem třetího státu, nemůže se tento rodič dovolávat postavení předka v přímé linii, „který je vyživovanou osobou“ ve smyslu uvedené směrnice za účelem získání práva pobytu v hostitelském členském státě (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. září 2016, Rendon Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, bod 50 a citovaná judikatura).
- 58 Z ustálené judikatury přitom vyplývá, že právo trvalého pobytu v hostitelském členském státě, které unijní právo Unie přiznává nezletilému státnímu příslušníkovi jiného členského státu, musí být pro účely zajištění účinnosti tohoto práva pobytu pokládáno za takové, které podle článku 21 SFEU nutně zahrnuje právo rodiče, který se o tohoto nezletilého občana Unie skutečně pečuje, pobývat s ním v hostitelském členském státě, a to bez ohledu na státní příslušnost tohoto rodiče (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 19. října 2004, Zhu a Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, body 45 a 46, jakož i ze dne 13. září 2016, Rendon Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, body 51 a 52).
- 59 Z toho vyplývá, že nepoužitelnost podmínek uvedených zejména v čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38 poté, co uvedená nezletilá osoba nabyla právo trvalého pobytu podle čl. 16 odst. 1 této směrnice, se podle článku 21 SFEU vztahuje i na tohoto rodiče.
- 60 S ohledem na předcházející úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že článek 21 SFEU a čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38 musí být vykládány v tom smyslu, že dítě, které je občanem Unie a získalo právo trvalého pobytu, ani rodič, který o něj skutečně pečuje, nejsou povinni mít k zachování svého práva pobytu v hostitelském státě komplexní zdravotní pojištění ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. b) této směrnice.

K druhé otázce

- 61 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být článek 21 SFEU a čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38 vykládány v tom smyslu, že pokud jde o období před tím, než dítě, které je občanem Unie, získalo v hostitelském státě právo trvalého pobytu, musí mít jak toto dítě, pokud je pro něj požadováno právo pobytu na základě čl. 7 odst. 1 písm. b), tak rodič, který o něj skutečně pečuje, komplexní zdravotní pojištění ve smyslu této směrnice.

- 62 Podle čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38 mají všichni občané Unie právo pobytu na území jiného členského státu po dobu delší než tři měsíce, ale kratší než pět let, „pokud mají pro sebe a své rodinné příslušníky dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu, a jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika“.
- 63 Jak uvedl generální advokát v bodech 48 a 49 svého stanoviska, i když znění tohoto ustanovení obsahuje v anglickém znění určitou nejednoznačnost, z jiných jazykových znění uvedeného ustanovení, jako jsou znění v německém, španělském, francouzském a italském jazyce, jakož i z obecné systematiky a účelu směrnice 2004/38 jasně vyplývá, že podle téhož ustanovení musí mít nejen občan Unie, ale i jeho rodinní příslušníci, kteří s ním bydlí v hostitelském členském státě, komplexní zdravotní pojištění.
- 64 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, obdobně tomu, co bylo připomenuto v bodě 58 tohoto rozsudku, že i když rodič, který skutečně pečuje o nezletilého občana Unie, nespadá mezi jeho rodinné příslušníky ve smyslu směrnice 2004/38, právo pobytu po dobu delší než tři měsíce a kratší než pět let, které tato směrnice přiznává tomuto nezletilému občanu Unie, se nicméně pro účely zajištění užitečného účinku tohoto práva pobytu vztahuje na tohoto rodiče na základě článku 21 SFEU.
- 65 Za účelem určení, zda uvedený rodič, státní příslušník třetího státu, má takové právo pobytu z důvodu situace jeho dítěte, které je občanem Unie, je tedy třeba zkoumat, zda toto dítě splňuje podmínky stanovené v čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38. Pro účely tohoto přezkumu je třeba tyto podmínky považovat za analogicky použitelné na téhož rodiče.
- 66 Soudní dvůr již měl příležitost konstatovat, že z čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38 ve spojení s jejím čl. 14 odst. 2 vyplývá, že po celou dobu pobytu na území hostitelského členského státu přesahujícího tři měsíce a nedosahujícího pěti let hospodářsky nečinný občan Unie mimo jiné musí mít pro sebe a své rodinné příslušníky uzavřeno zdravotní pojištění, kterým jsou kryta všechna rizika, aby se nestali nepřiměřenou zátěží pro veřejné finance tohoto státu [rozsudek ze dne 15. července 2021, A (Státem hrazená zdravotní péče), C-535/19, EU:C:2021:595, body 53–55].
- 67 Pokud jde o situaci dítěte, které je občanem Unie a bydlí v hostitelském státě s rodičem, který o něj skutečně pečuje, je tento požadavek splněn, pokud má toto dítě komplexní zdravotní pojištění, které se vztahuje na jeho rodiče, jakož i v opačném případě, kdy má tento rodič takové pojištění, které se vztahuje na dítě (obdobně viz rozsudek ze dne 19. října 2004, Zhu a Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, body 29 až 33).
- 68 V projednávaném případě ze spisu vyplývá, že VI a její syn byli pojištěni během dotčeného období, a sice období od 1. května 2006 do 20. srpna 2006, ve veřejném systému zdravotního pojištění Spojeného království, nabízeného bezplatně National Health Service (národní zdravotní služba).
- 69 V tomto ohledu je třeba připomenout, že i když hostitelský členský stát může, s výhradou dodržení zásady proporcionality, podmínit účast hospodářsky nečinného občana Unie pobývajícího na jeho území na základě čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38 ve svém veřejném systému zdravotního pojištění splněním podmínek určených k tomu, aby se tento občan nestal nepřiměřenou zátěží pro veřejné finance uvedeného státu, jako je například uzavření nebo zachovávání soukromého zdravotního pojištění všech rizik uvedeným občanem, které by umožňovalo uhradit dotčenému státu výdaje na zdravotní péči, kterou vynaloží ve prospěch tohoto občana, nebo placení

příspěvků do uvedeného veřejného systému zdravotního pojištění téhož členského státu tímto občanem [rozsudek ze dne 15. července 2021, A (Státem hrazená zdravotní péče), C-535/19, EU:C:2021:595, bod 59], nic to nemění na skutečnosti, že je-li občan Unie pojištěn v takovém systému veřejného zdravotního pojištění v hostitelském členském státě, má ve smyslu tohoto čl. 7 odst. 1 písm. b) komplexní zdravotní pojištění.

- 70 Mimoto v takové situaci, jako je situace v původním řízení, kdy je dotčený hospodářsky nečinný občan Unie dítětem, jehož jeden z rodičů, který je státním příslušníkem třetího státu, pracoval a byl daňovým poplatníkem v hostitelském státě během dotčené doby, by bylo nepřiměřené odeprít tomuto dítěti a rodiči, který o něj skutečně pečuje, právo pobytu na základě čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38 pouze z toho důvodu, že během tohoto období byli bezplatně pojištěni v systému veřejného zdravotního pojištění tohoto státu. Nelze totiž mít za to, že toto bezplatné pojištění představuje za takových podmínek nepřiměřenou zátěž pro veřejné finance uvedeného státu.
- 71 Konečně v rozsahu, v němž předkládající soud ve své druhé otázce odkazuje na bod 70 rozsudku ze dne 23. února 2010, Teixeira (C-480/08, EU:C:2010:83), je třeba konstatovat, že tento rozsudek není v projednávané věci relevantní. Je sice pravdou, že Soudní dvůr v tomto rozsudku rozhodl, že právo pobytu v hostitelském členském státě, které svědčí rodiči, který skutečně pečuje o dítě vykonávající právo získávat vzdělání v souladu s článkem 12 nařízení č. 1612/68, nepodléhá podmínce, že tento rodič musí mít v tomto státě dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestal zátěží pro systém sociální pomoci tohoto členského státu, a komplexní zdravotní pojištění. Článek 12 nařízení č. 1612/68, stejně jako čl. 10 nařízení č. 492/2011, který jej nahradil, nicméně přiznávají práva pouze dětem z rodiny státního příslušníka členského státu, který je nebo byl zaměstnán na území hostitelského členského státu. Manžel VI a otec dotyčného dítěte je přitom státním příslušníkem třetí země.
- 72 S ohledem na předcházející úvahy je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že článek 21 SFEU a čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38 musejí být vykládány v tom smyslu, že pokud jde o období před tím, než dítě, které je občanem Unie, získalo právo trvalého pobytu v hostitelském státě, musí mít jak toto dítě, pokud je pro něj požadováno právo pobytu na základě čl. 7 odst. 1 písm. b), tak rodič, který o něj skutečně pečuje, komplexní zdravotní pojištění ve smyslu této směrnice.

K třetí otázce

- 73 Svou třetí otázkou se předkládající soud snaží zjistit, zda v návaznosti na rozsudek, který v roce 2014 vydal Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [Odvolací soud (Anglie a Wales) (občanskoprávní oddělení), Spojené království], musí být platné dohody o společném prostoru cestování týkající se krytí zdravotního pojištění mezi Spojeným královstvím a Irskem považovány za „vzájemné dohody“, a proto za komplexní zdravotní pojištění ve smyslu čl. 4 odst. 1 nařízení o imigraci z roku 2016.
- 74 I když se s ohledem na úvodní úvahy uvedené v bodech 47 až 52 tohoto rozsudku jeví jako možné přeformulovat tuto otázku v tom smyslu, že touto otázkou se předkládající soud v podstatě Soudního dvora táže, zda čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38 musí být vykládán v tom smyslu, že takové vzájemné dohody, jako jsou platné vzájemné dohody o společném prostoru cestování týkající se krytí zdravotního pojištění mezi Spojeným královstvím a Irskem, mohou splňovat

požadavek mít komplexní zdravotní pojištění ve smyslu tohoto ustanovení, je však třeba konstatovat, že předkládající soud neposkytuje žádnou informaci týkající se obsahu těchto dohod a jejich relevance v rámci sporu v původním řízení.

- 75 Podle ustálené judikatury nezbytnost dospět k takovému výkladu unijního práva, který bude užitečný pro vnitrostátní soud, přitom vyžaduje, aby tento soud vymezil skutkový a právní rámec, do něhož spadají jím položené otázky, nebo alespoň vysvětlil skutkové předpoklady, na nichž jsou tyto otázky založeny. Předkládací rozhodnutí musí kromě toho uvést přesné důvody, které vedly vnitrostátní soud k tomu, aby si kladl otázky ohledně výkladu unijního práva a usoudil, že je nezbytné položit Soudnímu dvoru předběžnou otázku (rozsudek ze dne 25. března 2021, Obala i lučice, C-307/19, EU:C:2021:236, bod 49 a citovaná judikatura).
- 76 Tyto požadavky na obsah žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce jsou výslovně uvedeny v článku 94 jednacího řádu, který je předkládající soud povinen dodržovat v rámci spolupráce zavedené v článku 267 SFEU (rozsudek ze dne 25. března 2021, Obala i lučice, C-307/19, EU:C:2021:236, bod 50 a citovaná judikatura). Jsou rovněž připomenuty v doporučení Soudního dvora Evropské unie pro vnitrostátní soudy o zahájení řízení o předběžné otázce (Úř. věst. 2019, C 380, s. 1).
- 77 Vzhledem k tomu, že v projednávaném případě žádost o rozhodnutí o předběžné otázce nesplňuje uvedené požadavky, pokud jde o třetí otázku, je tato otázka nepřípustná.

K nákladům řízení

- 78 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 21 SFEU a čl. 16 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS musí být vykládány v tom smyslu, že dítě, které je občanem Unie a získalo právo trvalého pobytu, ani rodič, který o něj skutečně pečuje, nejsou povinni mít k zachování svého práva pobytu v hostitelském státě komplexní zdravotní pojištění ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. b) této směrnice.
- 2) Článek 21 SFEU a čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38 musejí být vykládány v tom smyslu, že pokud jde o období před tím, než dítě, které je občanem Unie, získalo právo trvalého pobytu v hostitelském státě, musí mít jak toto dítě, pokud je pro něj požadováno právo pobytu na základě čl. 7 odst. 1 písm. b), tak rodič, který o něj skutečně pečuje, komplexní zdravotní pojištění ve smyslu této směrnice.

Podpisy.